

איפה החייל?

תפקידו של המשרד למכתבים מוחזרים באיתור המכותבים

החותמות המוטבעות על מעטפה השמורה באוסף אלכסנדר מעידות על המאמצים שביצעו גורמי הדואר של הצבא לאתר את מיקומו של חייל ולהביא לו את המכתב שנשלח אליו.

המכתב יוצא לדרך

ב-17 באוקטובר 1948 נמסר המכתב למשלוח בבית הדואר של תל אביב.



חותמת "תל-אביב" 31 נכנסה לשימוש ב-1 באוגוסט 1948. בשורה שמתחת לתאריך העברי והתאריך הלועזי הייתה צריכה להיות אות שציינה את המשמרת בה שימשה החותמת, אולם היא הוטבעה בצורה מטושטשת.

המכתב יוצא לדרך

המכתב נשלח בדואר רשום. בבית הדואר הדביקו על המעטפה תווית רישום שונה שנותרת מתקופת המנדט הבריטי.



על המעטפה הודבקו ארבעה בולים בערך נקוב מצטבר של 40 מיל.

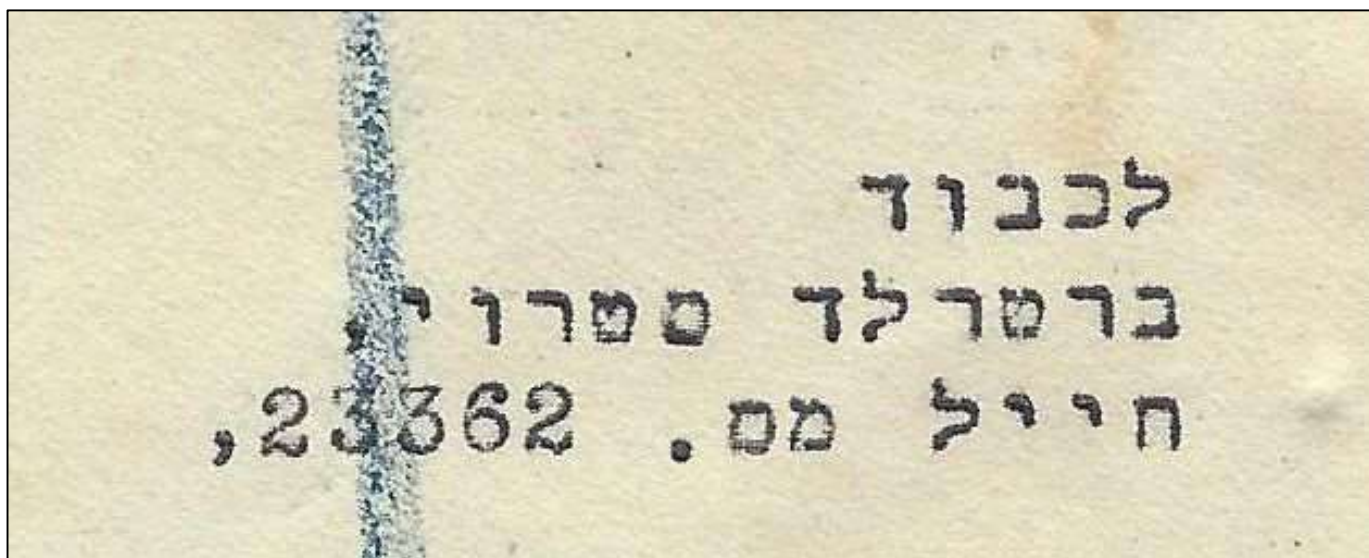
מחיר זה נועד לשלם את התעריף המעודכן שנכנס לתוקף ב-1 באוקטובר 1948, ולפיו מחיר המשלוח של מכתב רגיל עמד על 15 מיל ומחיר אגרת הרישום עמד על 25 מיל.

המכתב יוצא לדרך

השולח לא רשם את שמו בצידה האחורי של המעטפה, אלא ציין רק את מספר תיבת הדואר אליה ניתן לשלוח את התשובה.



השולח ציין בחזית המעטפה את שמו של החייל אליו מיועד המכתב, ואת מספרו האישי, אולם לא רשם את המספר המזהה של היחידה בה הוא משרת.

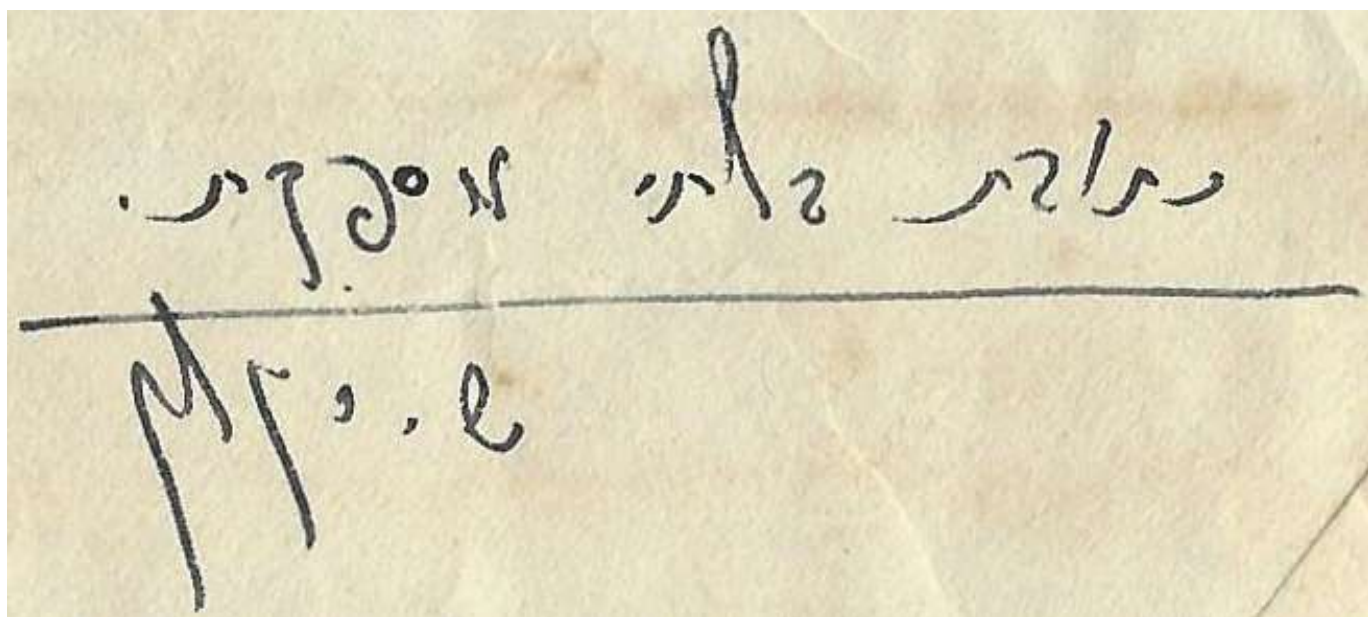


ניסיונות ראשונים לטיפול במכתב

מאחר וברור היה מן הכתובת כי המדובר במכתב המיועד להימסר לחייל המשרת בצבא, העביר בית הדואר האזרחי של תל אביב את המכתב לטיפול בסיס א', אשר ישב בתל אביב וריכז את פעילות משרדי הדואר הצבאיים באזור המרכז והדרום.

אנשי הדואר הצבאי ניסו לקבוע לאן צריך לנתב את המעטפה, אולם התברר להם כי הכתובת של היחידה הצבאית לא נרשמה על המעטפה.

הגורם שבחן את המכתב ציין בכתב יד בצידה האחורי של המעטפה כי הכתובת אינה מספקת.



מכתב שלי

א. י. מ.

ניסיונות ראשונים לטיפול במכתב

על פי הנהלים הוחתמה המעטפה ב-19 באוקטובר 1948 בחותמת הדואר של בסיס א' והועברה לטיפולו של המשרד למכתבים מוחזרים.



האות "ר" בחלקה העליון של החותמת, מעל התאריך, מציינת כי המדובר בחותמת ששימשה לטיפול בדואר רשום, ואשר נכנסה לשימוש ב-3 באוקטובר 1948.

המשרד למכתבים מוחזרים

מחודש מאי 1948, מיד בתחילת התארגנות מערך הדואר הצבאי בצה"ל, הוקם במסגרתו משרד מיוחד שתפקידו היה לטפל במכתבים אשר נדרשה התערבות מיוחדת על מנת להעבירם לידי המכותב.

במרבית המקרים מדובר היה במכתבים עליהם כתובתו של החייל לא נרשמה בצורה תקינה, אולם היו גם מקרים רבים בהם החייל עזב את יחידתו ועבר ליחידה אחרת, נשלח לאשפוז בבית חולים, נהרג או נפל בשבי.

חלק מאנשי המשרד למכתבים מוחזרים ישבו במרכז הרישום של צה"ל ובדקו את הדיווחים העדכניים שהתקבלו לגבי החייל.

כך עלה בידם לאחר במרבית המקרים את היחידה המעודכנת אליה יש לנתב את המכתב.

המשרד למכתבים מוחזרים

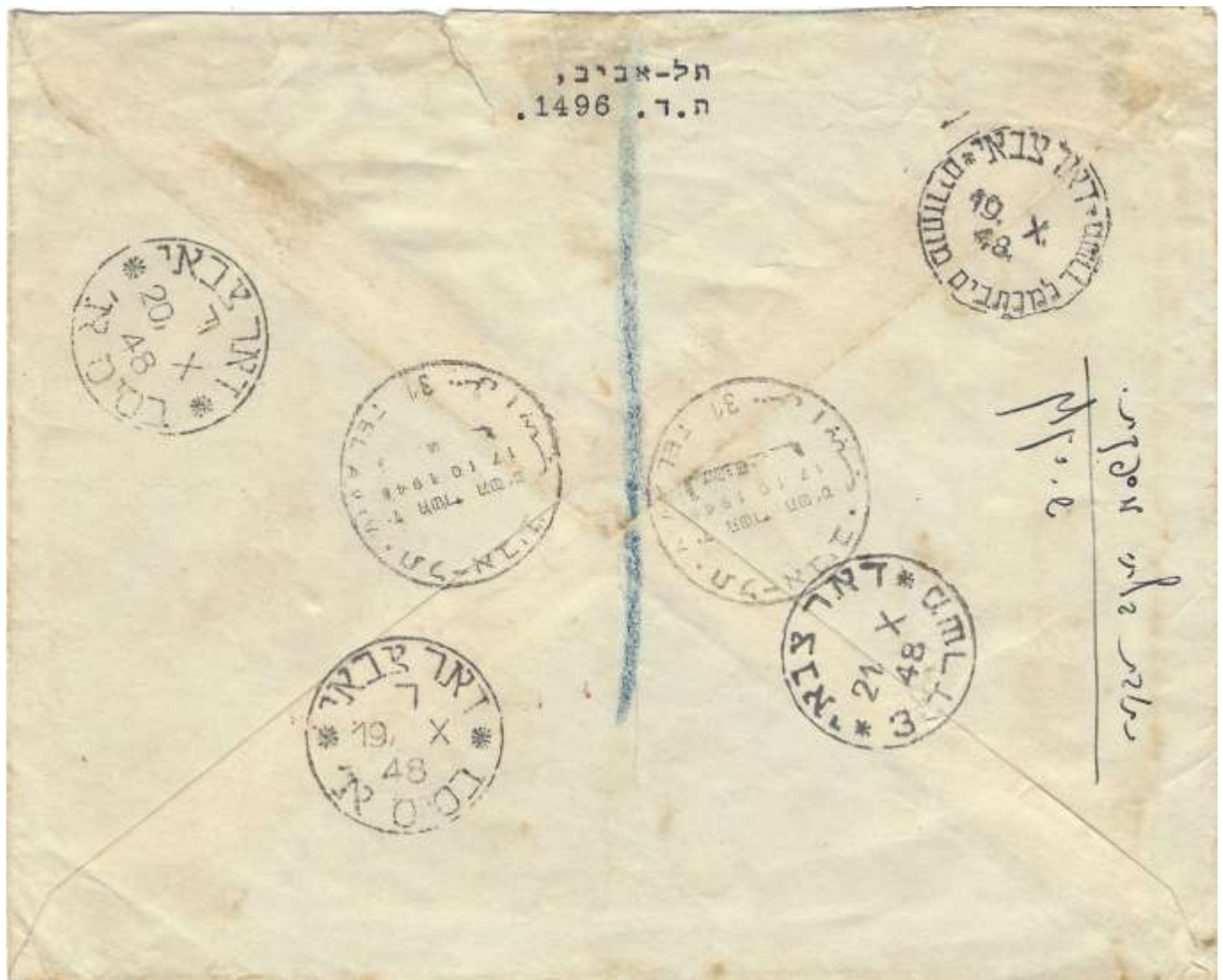
גם במקרה זה הצליחו נציגי המשרד שישבו במרכז הרישום לאתר את החייל אליו נועד המכתב, והם הטביעו ב-19 באוקטובר 1948 בחזית המעטפה חותמת מיוחדת בה ציינו כי החייל נמצא ביחידה ששמה "שרות מפות וצילומים".



לאחר האיתור המוצלח הועבר המכתב בו ביום חזרה למשרד למכתבים מוחזרים, שם הוחתם והועבר שוב לטיפול אנשי הדואר שישבו בבסיס א'.

העברת המכתב לידי המכותב

סדרת החותמות המוטבעות בצידה האחורי של המעטפה מאפשרת לעקוב אחר המשך הטיפול בהעברת המכתב לידי הנמען.



העברת המכתב לידי המכותב

יום לאחר איתור הכתובת הגיע המכתב חזרה מן המשרד למכתבים מוחזרים אל בסיס א' לשם המשך מיון והעברה. המעטפה הוחתמה ב-20 באוקטובר 1948 בחותמת של בסיס א'.



האות "ר" בחלקה העליון של החותמת, מעל התאריך, מציינת כי המדובר בחותמת ששימשה לטיפול בדואר רשום, ואשר נכנסה לשימוש ב-3 באוקטובר 1948.

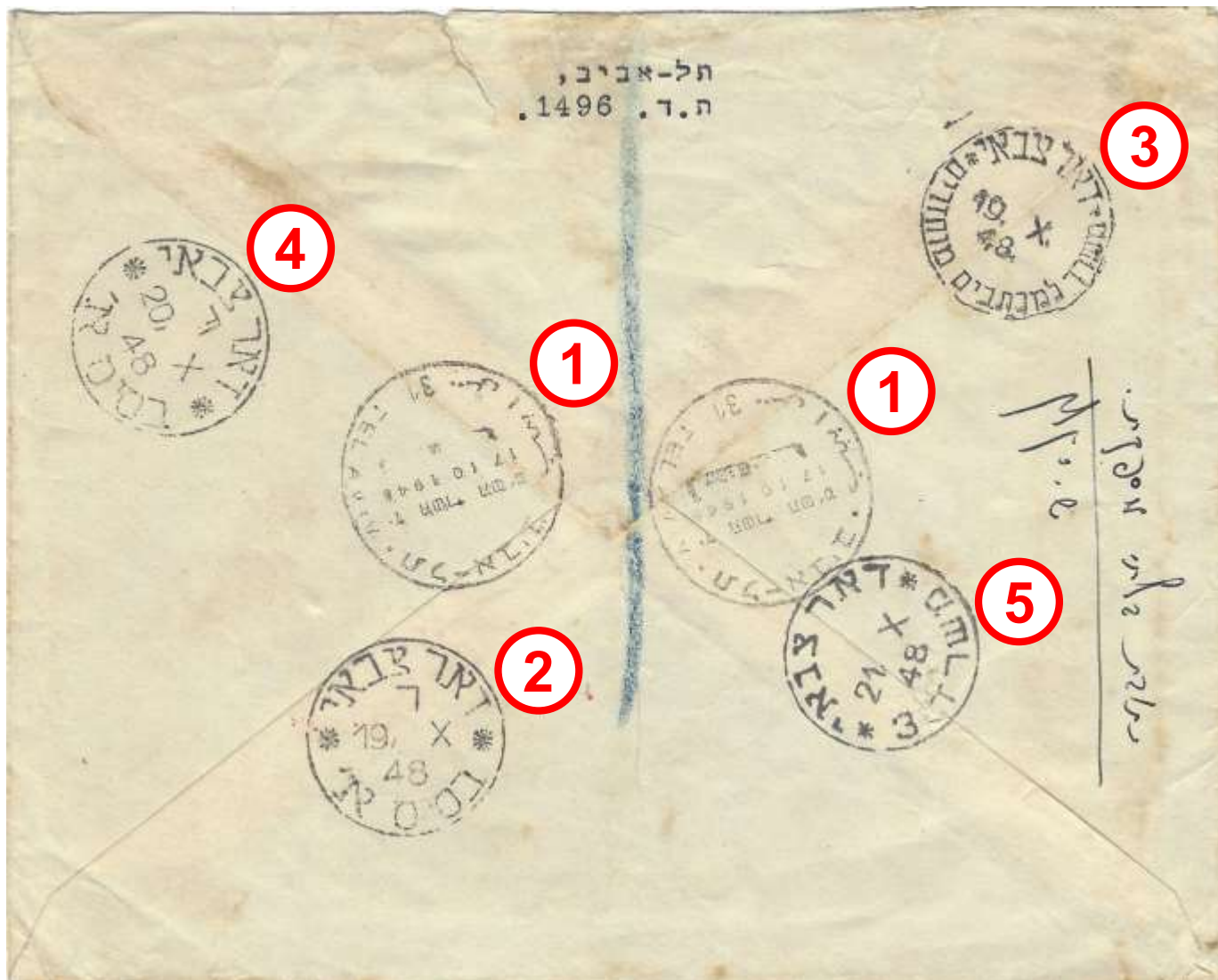
העברת המכתב לידי המכותב

יום לאחר מכן הגיע שק הדואר שכלל את המכתב לטיפולו של משרד 3, אשר ישב בתל אביב והיה אחראי על יחידות צה"ל שחנו במרחב תל אביב והמרכז. הוא הוחתם ב-21 באוקטובר 1948 בחותמת הדואר של משרד 3 והמתין לנציג היחידה אשר הגיע למשרד 3 ואסף אותו.



ההחתמה בוצעה תוך שימוש בחותמת מדגם 2.
סימן ההיכר הבולט ביותר הוא החלק העליון המעוגל של
הספרה 3 בביטוי "משרד 3".

לסיכום



החותמות המוטבעות על המעטפה לפי סדר ההטבעה:

1. חותמת בית הדואר האזרחי של תל אביב.
2. טיפול ראשון בבסיס א' של הדואר הצבאי.
3. סיום הטיפול באיתור החייל במשרד למכתבים מוחזרים.
4. טיפול שני בבסיס א' של הדואר הצבאי.
5. הטיפול במשרד 3 של הדואר הצבאי.